

اعضای محترم شورای نگهبان

سلام علیکم؛

احتراماً اظهار نظر مشورتی و گزارش کارشناسی مرکز تحقیقات پیرامون موارد ذیل به حضور تقدیم

می‌گردد:

۱- لایحه چگونگی اعتراض کارکنان مشمول قوانین استخدامی نیروهای مسلح نسبت به

آراء صادره از هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی

دلایل توجیهی لایحه:

با توجه به اینکه در مواد (۱۰۴) و (۱۰۵) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶ و مواد ۱۱۴ و ۱۱۵ قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰ و مواد ۱۲۱ و ۱۲۲ قانون استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۲ مهلتی برای اعتراض به آراء صادره از هیأت‌های رسیدگی به تخلفات جهت مراجعه به محاکم صالحه پیش‌بینی نشده است و این قبیل کارکنان به دیوان عدالت اداری شکایت می‌نمایند و با حکم دیوان، آراء هیأت‌های موصوف نقض و حکم به رسیدگی مجدد در کمیسیونهای هم‌عرض صادر می‌شود و در نتیجه ایام انفکاک از خدمت تا زمان صدور حکم نهایی به عنوان حالت اشتغال تلقی شده و کلیه حقوق، مزایا، فوق‌العاده‌ها، سنوات خدمات و ترفیعات معوقه در مورد آنان اعمال می‌شود و از آنجا که این خلاء قانونی مشکلات عدیده‌ای را برای نیروهای مسلح و دیوان عدالت اداری بوجود آورده است، لذا ضرورت دارد که به منظور رفع مشکلات قضائی و اجرائی، برای اعتراض کارکنان ذیربط نیروهای مسلح به آراء صادر شده از هیأت‌های رسیدگی مربوط مهلتی تعیین گردد.

نظرات نمایندگان مجلس در مورد لایحه

لایحه در ارتباط با کارکنان نیروهای مسلح بوده و می‌خواهد تکلیف مهلت اعتراض کارکنان نیروهای مسلح را مشخص کند، چرا که در قوانین قبلی این مهلت نبوده و ممکن است در اثر این خلاء، یکی از کارکنان نیروهای مسلح مدت ده سال به آراء صادره از هیأت‌های رسیدگی به تخلفات انضباطی

اعتراض نکند و بعد از ده سال مراجعه و پس از نقض حکم در دیوان عدالت اداری، تمام حقوق و مزایای خود را بگیرد. لذا بزرگترین مسأله‌ای که الان وجود دارد، بحث تعیین زمان برای اعتراض کارکنان نیروهای مسلح است و این لایحه به دنبال رفع مشکل مزبور می‌باشد.

تعریف اصطلاحات استفاده شده

۱- **ذینفع:** کسی که در دعوی یا در شهادت و اقرار و یا در عقدی از عقود یا ایقاعی از ایقاعات یا در وقایع خارجی مانند ضمانات قهری به معیار قانون، نفع داشته باشد؛ مدعی که ذینفع نباشد دعوی از او مسموع نیست. (محمدجعفر جعفری لنگرودی، مبسوط در ترمینولوژی حقوق، ج سوم، ص ۲۰۱۲).

۲- **منتظر خدمت:** منتظر خدمت یا آماده به خدمت در حقوق اداری، عبارت است از حال و وضع مستخدمی که طبق قانون تصدی شغلی را به عهده نداشته و در انتظار ارجاع خدمت است. (محمدجعفر جعفری لنگرودی، ترمینولوژی حقوق، ص ۶۹۱) همچنین مستخدم رسمی که بواسطه حذف مشاغل و یا بنا به مقتضیات اداری بدون تقصیر بیکار می‌شود منتظر خدمت محسوب می‌شود.

وضع کارکنانی است که برابر مقررات مربوط به علت ارتکاب تخلفات انضباطی به طور موقت از کار برکنار شده باشند. مدت انتظار خدمت جزء ایام خدمت برای ترفیع منظور نشده و تنها از نظر بازنشستگی منظور خواهد شد. کسور بازنشستگی این مدت بر اساس آخرین حقوق و مزایای آنان قبل از انتظار خدمت به صندوق بازنشستگی واریز خواهد شد. (ماده ۱۴ قانون استخدام نیروی انتظامی مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷)

وضع افسر و کارمندی است که به علت خطا یا قصور مکرر یا مسامحه طبق مقررات مواد ۱۱۶ و ۱۱۷ موقتاً از کار برکنار شود. (ماده ۱۲ از قانون استخدام نیروهای مسلح مصوب ۱۳۳۶/۴/۳۰)

مستخدמי که به واسطه حذف مشاغل یا بنا به مقتضیات اداری بدون تقصیر بیکار شوند منتظر خدمت محسوب خواهند بود. (از ماده ۲۸ از قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۰۱/۹/۲۲)

وضع پرسنلی است که برابر مقررات مربوطه به علت ارتکاب تخلفات انضباطی، با حفظ پست

سازمانی به طور موقت از کار برکنار شده باشند. (ماده ۱۰۷ قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱)

۳- منتسب (انتساب): وضعیت کارکنانی است که در یکی از حالت‌های زیر از شغل خود منفک می‌گردند. مدت انتساب جزء مدت خدمت برای ترفیع منظور می‌گردد. الف) کارکنانی که بواسطه حذف یا انحلال محل سازمانی موقتاً بدون شغل می‌شوند. نیروی انتظامی موظف است حداکثر تا سه ماه وضعیت شغلی این قبیل کارکنان را مشخص نماید. ب) کارکنانی که به دست دشمنان خارجی اسیر گردیده یا توسط ضد انقلاب یا اشرار یا سارقین مسلح یا قاچاقچیان به گروگان گرفته شده باشند. برای تمام مدت اسارت یا در گروگان بودن و حداکثر تا شش ماه پس از آزادی. ج) کارکنانی که در نبرد با دشمنان خارجی یا رویارویی با ضدانقلاب یا اشرار یا سارقین مسلح و یا قاچاقچیان یا به هر نحو در سایر مأموریت‌ها ناپدید شده‌اند، تا تعیین وضعیت. د) کارکنانی که به لحاظ بیماری بیش از چهارماه خدمت منفک گردیده و حداکثر تا یک سال تحت معالجه باشند. ه) مدت بدون کاری کارکنان موضوع بند الف) ماده ۱۱۵ این قانون در صورت صدور قرار منع پیگرد و یا حکم برائت. و) کارکنان مأمور و مأمور به خدمت بیش از شش ماه و هم‌چنین کارکنانی که در طول خدمت به دوره‌های آموزشی بیش از شش ماه اعزام می‌گردند در حکم منتسب خواهند بود. (ماده ۱۱۷ قانون استخدام نیروی انتظامی مصوب ۱۳۸۲/۱۱/۷)

وضعیت پرسنلی است که در یکی از حالت‌های زیر از رده خدمتی خود منفک گردیده و حسب مورد در اختیار پرسنلی نیرو یا سازمانی مربوطه یا ستاد کل سپاه یا ستاد کل یا وزارت قرار می‌گیرند، مدت انتساب جزء مدت خدمت برای ترفیع منظور می‌گردد. (ماده ۱۰۹ قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۲۱)

وضع افسر و کارمندی است که مشمول یکی از موارد زیر باشد: الف) موقتاً به مشاغل مخصوصی گمارده شده که در سازمان نیروهای مسلح ... برای آن مشاغل محل به خصوصی پیش‌بینی نشده است.

ب) در یکی از مدارس داخله یا خارجی مشغول تحصیل باشد. ج) به واسطه حذف یا انحلال محل سازمانی موقتاً بدون شغل شود. د) افسران و کارمندانی که معالجه بیماری آنها بیش از چهارماه ادامه پیدا کند تا یک سال. ه) افسران و کارمندانی که اسیر می‌شوند در تمام مدتی که در اسارت هستند و در صورتی که از اسارت خارج شوند حداکثر تا شش ماه که باید به آنان شغل ارجاع شود در حال انتساب باقی خواهند بود. و) بنا به تصویب ... مأمور خدمت در سایر وزارتخانه‌ها یا بنگاه‌های ملی یا دولتی شوند. (ماده ۱۱ از قانون استخدام نیروهای مسلح مصوب ۱۳۳۶/۴/۳۰)

قوانین و مقررات مرتبط

- ۱- مواد ۱۰۴ و ۱۰۵ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶
- ۲- مواد ۱۱۴ و ۱۱۵ قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران مصوب ۱۳۷۰
- ۳- مواد ۱۲۱ و ۱۲۲ قانون استخدامی نیروی انتظامی
- ۴- ماده ۲۱ قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲: در صورتی که متهم به آراء قطعی صادره توسط هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری اعتراض داشته باشد، می‌تواند حداکثر تا یک‌ماه پس از ابلاغ رأی به دیوان عدالت اداری شکایت نماید در غیر اینصورت رأی قابل رسیدگی در دیوان نخواهد بود.
- ۵- بند (۳) ماده ۱۳ قانون دیوان عدالت اداری: دیوان صلاحیت رسیدگی به شکایت قضات و مشمولین قانون استخدام کشوری و سایر مستخدمان واحدها اعم از لشکری و کشوری از حیث تضييع حقوق استخدامی‌شان را دارد.

اظهار نظر کارشناسی

- ۱- با توجه به اینکه در سطر دوم ماده واحده از عبارت شخص ذینفع استفاده شده و مشخص نیست که منظور از ذینفع در ماده واحده مذکور، چه کسی است آیا شاکی است یا شخصی که به نفع وی حکم صادر شده یا محکوم علیه، لذا ماده از این حیث واجد ابهام است.
- ۲- از آنجا که عبارت «در مواردی که رأی هیأت اولیه هیأت‌ها مبنی بر اخراج و یا معافیت بوده و

رای اخیر نیز همان وضعیت را تأیید کند، هیأت‌های انضباطی مکلفند از دیوان عدالت اداری تقاضای تجدیدنظر نمایند» در ذیل تبصره (۱) ماده‌واحد، حق اعتراض و دادخواهی را از مستخدم ذینفع سلب می‌نماید مغایر با اصول ۳۴ و ۱۷۳ قانون اساسی تشخیص داده می‌شود.

۳- نظر به اینکه تبصره ۱ ماده‌واحد هیأت صادرکننده رای را صرفاً به رعایت «تشریفات اداری» مکلف می‌کند لذا مفهوم مخالف آن مبنی بر عدم رعایت موازین حقوقی و قضایی مغایر اصول متعدد قانون اساسی از جمله اصول ۳۶ و ۶۱ قانون اساسی می‌باشد.

۴- عبارت «آراء قابل اجراء» مندرج در متن ماده‌واحد مبهم است و مشخص نیست که منظور از آن، احکام محکومیت می‌باشد یا خیر؟

۲- لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون بین‌المللی کنترل و مدیریت

آب توازن و رسوبات کشتیها

مقدمه

اصطلاح «آب توازن» به معنی آب و طبعاً درون آن است که به کشتی آورده می‌شود تا تعادل، کج‌شدگی، میزان آب‌خور کشتی (میزانی که کشتی در آب فرو می‌رود) پایداری یا فشارهای کشتی را کنترل کند. آنگیری کشتیها از دریا جهت تأمین آب توازن و تخلیه آن در هنگام عدم نیاز و یا تعویض، موجب جابجایی مواد معلق، رسوبات و آبزیان از نقاط مختلف دریاها می‌شود که این امر برهم‌زننده اکوسیستم طبیعی دریایی مهاجم به مناطق غیرجوی و متعاقباً آلودگیهای زیست‌محیطی دریا را به همراه خواهد داشت. کنوانسیون مورد بحث در زمینه مدیریت و کنترل آب توازن و رسوبات کشتیها در راستای حفظ منافع کشورهای عضو توسط سازمان بین‌المللی دریانوردی تدوین گردیده و تاکنون بسیاری کشورها به آن پیوسته‌اند.

الف - ایرادات حقوقی و مغایرت با قانون اساسی

۱- جزء (ث) بند ۲ ماده ۳ کنوانسیون

هر چند در این جزء «کشتی [های] جنگی» و «کشتی [های] تدارکاتی نیروهای دریایی» از شمول الزامات کنوانسیون مستثنی شده‌اند اما در قسمت اخیر جزء یاد شده «هر عضو» ملزم به اتخاذ اقدامات مناسب جهت حصول اطمینان از فعالیت اینگونه کشتیها (کشتیهای جنگی) طبق ضوابط کنوانسیون گردیده است، علی‌هذا از آن جهت که در مقررده مذکور نسبت به اعمال مدیریت در خصوص کشتی‌های جنگی نیز تعیین تکلیف شده است، موضوع از نظر مغایرت با اصل ۱۵۳ قانون اساسی و در خصوص فرماندهی کل قوا مذکور در بند ۴ اصل ۱۱۰ محل تأمل و بررسی به نظر می‌رسد.

۲- ماده ۱۵ کنوانسیون

علی‌رغم حق شرط مذکور در تبصره ۲ ماده واحده، مفاد ماده ۱۵ مغایر اصل ۱۳۹ قانون اساسی به نظر می‌رسد: توضیح آنکه؛ در تبصره یاد شده ذکر گردیده که جمهوری اسلامی ایران خود را ملتزم به ترتیبات ماده ۱۵ در خصوص ارجاع اختلافات به مصالحه و داوری نمی‌داند و ارجاع به مصالحه و داوری با رعایت قوانین و مقررات مربوط خواهد بود، حال آنکه مطابق الزامات مذکور در ماده ۱۵ کنوانسیون، التزام کشورهای عضو به حل و فصل دعاوی صرفاً محدود به مصالحه و داوری نبوده و عناوینی همچون «مذاکره»، «بررسی»، «میانجی‌گری»، «دیگر روشهای صلح‌آمیز» و ... نیز در این ماده ذکر گردیده‌اند که اطلاق عبارات فوق، امکان شمول آنها به تدابیر منجر به صلح دعاوی و داوری را نیز فراهم کرده و لذا از این حیث موضوع، مغایر اصل ۱۳۹ قانون اساسی به نظر می‌رسد.

۳- جزءهای ۱، ۲ و ۳ بند ۲ مقررده ۲ - ت ضمیمه کنوانسیون (صفحه ۳۶)

علی‌رغم ترجمه خوب متن معاهده و ضمیمه آن (در مقایسه با برخی دیگر از کنوانسیون‌های مصوب مجلس) و درج عبارت معادل فارسی کلمات و اختصارات انگلیسی و نیز درج تاریخ معادل شمسی در متن مصوبه، در اجزاء یاد شده مقررده ۲ - ت ضمیمه، سه عبارت انگلیسی که نامهای علمی

میکروبهای مورد نظر است علی‌رغم امکان ترجمه آنها، عیناً و بدون درج معادل فارسی و یا ترجمه عبارت در صورت نبودن معادل، درج گردیده است و از این حیث مغایر حکم صریح اصل ۱۵ قانون اساسی مبنی بر الزام به استفاده از زبان و خط فارسی در کلیه اسناد رسمی است.

۴- جزء ۱ مقرر ۱ - پ ضمیمه کنوانسیون (صفحه ۳۲ و ۳۳)

مفاد این جزء مغایر اصول متعدد قانون اساسی من جمله اصول دوم (بند ج)، سوم (بند ۱۶)، چهارم، نهم و یکصد و پنجاه و دوم قانون اساسی به نظر می‌رسد. با این توضیح که در موارد مختلف این کنوانسیون و ضمیمه آن، راهکارها و اقدامات متعدد و مفصلی جهت کنترل رعایت مفاد کنوانسیون توسط اعضاء در کشتی‌های تحت صلاحیت خود بصورت متقابل پیش‌بینی شده است و شرایط و ضوابط اعمال کنترل‌های یاد شده به تفصیل و با ذکر جزئیات مدنظر قرار گرفته است اما در جزء یادشده، ذیل عنوان «اقدامات اضافی»، صلاحیت تدوین «استاندارها یا الزامات مشخص» علاوه بر استانداردها و الزامات متقابل مذکور در کنوانسیون برای کشورهای عضو در نظر گرفته شده است و تصریح گردیده است که کشور تدوین‌کننده این استاندارد با الزام خارج از مفاد کنوانسیون می‌تواند «طبق حقوق بین‌الملل»، کشتی‌های سایر اعضاء را «به رعایت یک استاندارد [خارج از استانداردهای ذکر شده در معاهده] یا الزام مشخص» ملزم نماید که این موضوع علاوه بر شبهه مغایرت با اصول یاد شده قانون اساسی، از نظر مغایرت با موازین شرع مقدس اسلام (قاعده تسلیط) نیز نیازمند بررسی فقهاء معظم شورای نگهبان است. ضمناً هیچکدام از بندهای ۲، ۳، ۴، ۵ و ۶ مقرر ۱ - پ ضمیمه، رافع ایراد فوق به نظر نمی‌رسد.

ب: ابهامات

۱- بند ۱ ماده ۱

واژه «آن» در سطر سوم بند فوق از جهت مرجع ضمیر مبهم است و مشخص نیست در مورد کشتی‌هایی که محق به برافراشتن پرچم هر کشوری می‌باشند، در نگاه اجرایی، دولت کدام کشور است؟

۲- بند ۵ ماده ۲

کلمه «استانداردها» با توجه به اطلاق آن که ممکن است شامل استانداردهای خارج از کنوانسیون نیز بشود ابهام داشته و در صورت شمول به استانداردهای مقرر در بند ۱ مقرر ۱ - پ ضمیمه، ایراد مذکور در خصوص آن بند به اینجا نیز سرایت می‌کند.

۳- جزء ب بند ۱ ماده ۳

مفاد این بند با بند ۱ ماده ۱ تطابق نداشته و تعیین دستگاه اجرایی کشتی‌های مذکور در جزء ب بند ۱ ماده ۳ با توجه به بند ۱ ماده ۱ با ابهام مواجه است.

۴- بند ۳ مقرر ۱ - الف ضمیمه

عبارت «اجاره کننده لخت کشتی» در این بند از جهت مفهوم با ابهام مواجه است.

۵- بند ۲ مقرر ۳ - ت ضمیمه

عبارت «مواد فعال» که در این بند ۳ بار به کار رفته با توجه به عدم آن در تعاریف مذکور در مقرر ۱ - الف، از جهت مصداق ابهام داشته و نتیجتاً دامنه شمول الزام مذکور در این بند نیز با ابهام مواجه است.

ج: تذکرات

۱- مقرر ۱ - ب ضمیمه

در سطر سوم این مقرر قبل از واژه «خاص» به نظر واژه «بطور» جا افتاده است که جهت اطمینان، بررسی متن اصلی کنوانسیون مورد نیاز است.

۲- بند ۱ مقررۀ ۳ - ث

حرف «با» در سطر دوم این بند زائد است و باید حذف گردد.

۳- لایحه اصلاح قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمانها و

مجامع بین‌المللی

مقدمه

لایحه فوق از ماده‌واحدۀ و یک تبصره تحت عنوان تبصرۀ ۶ تشکیل شده است. ماده‌واحدۀ راجع به اصلاح ردیف ۵۲ قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی (مصوب ۱۳۶۵) می‌باشد.^۱ به موجب لایحه عبارت «قرارداد کلی استفاده از واگن‌ها» جایگزین عبارت «اتحادیه واگن‌های باری» شده است.

۱- قوانین و مقررات مربوطه

الف - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی (مصوب

۱۳۶۵/۱/۲۶)

ب - قانون الحاق دو تبصره به قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع

بین‌المللی (۱۳۷۰/۹/۳)

پ - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی (۱۳۸۰/۲/۹)

ت - قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در برخی از سازمانها و مجامع بین‌المللی

(مصوب ۱۳۸۱/۳/۱)

^۱ قانون عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در سازمانها و مجامع بین‌المللی (مصوب ۶۵/۱/۲۶):

«ماده‌واحدۀ: ...، تبصرۀ ۱- ...، تبصرۀ ۲- ...، تبصرۀ ۳- ...»

نام سازمانهای بین‌المللی، نام وزارتخانه و سازمانهای دولتی، حق عضویت.

... ۵۲- اتحادیه واگنهای باری راه‌آهن دولتی ایران ۲۵۰۰۰۰ فرانک فرانسه

شماره: ۸۹/ک/۲۰۸

تاریخ: ۱۳۸۹/۰۲/۰۷

پیوست: ندارد

۲- نظارت و ارزیابی بر موارد عضویت در مجامع بین‌المللی که در تبصره ۶ بر عهده ریاست‌جمهوری نهاده شده است، تحدید صلاحیت نظارتی مجلس در تصویب پیمانها و توافقات بین‌المللی محسوب می‌شود، از این حیث، می‌توان آنرا مغایر اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی قلمداد کرد.

۴- اساسنامه صندوق توسعه صنایع دریایی

- ۱- از آنجا که اطلاق ماده ۱۵ این اساسنامه، اشخاص و کارمندان دولتی را در بر می‌گیرد مغایر با اصل ۱۴۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به نظر می‌رسد.
- ۲- همچنین اطلاق تبصره ۱۵ اساسنامه فوق‌الذکر که «اشخاص خارجی» را نیز شامل می‌شود مغایر با اصل ۸۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تلقی می‌گردد. N0097

مرکز تحقیقات
ابراهیم موسی زاده